Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 13.5.2024

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2025-2028

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän valtuuskunnalta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028 valiokunnan toimialaa koskevin osin. Kiitän lausuntopyynnöstä ja lausun EVAn asiantuntijana kunnioittavasti seuraavaa.

On hyvä, että julkisen talouden vahvistamiseksi toteutettavat verotoimet painottuvat kuluttamisen eivätkä työn verotuksen kiristämiseen. Talouskasvun ja työllisyyden kannalta arvonlisäverotuksen kiristäminen on vähemmän haitallista kuin ansiotuloverotuksen kiristäminen.[1]

Talouskasvun ja työllisyyden kannalta on myös hyvä, ettei yritysten ja yrittäjien tuloverotusta kiristetä. Selonteon mukaan Suomi ottaa käyttöön suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvityksen. Tutkimuksessa on havaittu tuotannollisten investointien verokannustimilla positiivinen vaikutus työllisyyteen.[2]

Selonteossa mainitaan melko vähäisiä toimenpiteitä työn verotuksen keventämiseksi, vaikka veropolitiikka tähtää työllisyyden vahvistamiseen. Kevennykset painottuvat pieni- ja keskituloisiin. Ansiotuloverotuksen indeksitarkistuksen tekemättä jättäminen vuonna 2025 kiristää ylimpien tuloluokkien verotusta, vaikka Suomessa työn verotus on etenkin näissä tuloluokissa jo niin kireää, etteivät veronkiristykset välttämättä enää lisää verotuloja.[3] Työhön kohdistuva verokiila ei pääse pienenemään myöskään sosiaaliturvamaksujen pienenemisen kautta, sillä sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvat säästöt kanavoidaan velkaa kerryttäville sektoreille velkakehityksen taittamiseksi.

[1] Valtiovarainministeriö (2023): Verokartoitus. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:15.
[2] Kurt, E. ja Cloyne, J. sekä Cloyne, J. ja Surico, P. (2023): Who Gains from Corporate Tax Cuts? https://ssrn.com/abstract=4412488 tai http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4412488.
[3] Kuusi, T. & Kangasharju, A. (2023): Hallituksen veropolitiikka jää puolitiehen. https://www.etla.fi/ajankohtaista/kolumnit/hallitusohjelman-veropolitiikka-jaa-puolitiehen/ .

Verotuksen painopistettä kannattaisi siirtää työn verottamisesta kuluttamisen verottamiseen[4]. Suomessa palkansaajan marginaalivero, eli tienatun lisäeuron verorasitus, on jo nyt monilla palkansaajilla vertailumaita kireämpi. Kireä marginaalivero muodostaa työntekijälle kannustinesteen edetä työuralla eikä kannusta hankkimaan lisätyötä. Korkean verotuksen haittavaikutukset paljastuvat muun muassa koulutusvalinnoissa ja työtehtävien vaihdoksissa uran varrella. Kireä verotus vähentää ahkeruuden ohella myös innovaatioita ja innovaattoreiden maahanmuuttoa, yrittäjäksi ryhtymistä ja startup-rahoittajien määrää.[5]

Selonteon mukaan kotitalousvähennystä supistetaan noin 100 miljoonalla eurolla. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus ei ole tutkimuksessaan havainnut kotitalousvähennyksen kasvattavan palvelualojen työllisyyttä.[6] Tutkimusta on kuitenkin kritisoitu muun muassa siitä, että se kohdistui finanssikriisin aikaan eikä huomioinut uusien yritysten syntymistä.[7] Näin ollen kotitalousvähennyksen positiivisia vaikutuksia työllisyyteen ei voida sulkea pois. Kotitalousvähennyksen supistamisen ohella kotitalouspalveluihin kohdistuvaa arvonlisäveroa nostetaan 1,5 %-yksikköä. Lisäksi työn kireänä pysyvä verotus sekä eläkkeiden verotuksen kiristyminen vaikuttavat palveluita hankkivien kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin. Kotitalouspalveluiden hankintaan kohdistuvien useiden veronkiristysten yhteisvaikutus saattaa vähentää kotitalouspalveluiden kysyntää ja siten vaikuttaa palvelualojen työllisyyteen.

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Emmiliina Kujanpää
johtava veroasiantuntija

[4] Kuusi, T. (2024): Verotuksen painopiste tukemaan kasvua. https://www.etla.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/verotuksen-painopiste-tukemaan-kasvua/.
[5] Ali-Yrkkö, J., Kangasharju, A., Kujanpää, E., Koski, H., Kuusi, T., Puonti, P., Ropponen, O. ja Rouvinen, P. (2024). Muistioita hallitukselle – Suomen pelastuspaketti. https://www.etla.fi/julkaisut/muut-julkaisut/muistioita-hallitukselle-suomen-pelastuspaketti/ .
[6] Harju ym. (2021): Kotitalousvähennyksen vaikutukset kotitalouspalvelujen kulutukseen, työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. VATT muistiot 60.
[7] Ks. esimerkiksi Uusitalo (2021): Vielä kerran kotitalousvähennyksestä. Akateeminen talousblogi http://blog.hse-econ.fi/?p=9518.